

CORVINA

A MAGYAR KÖNYVKERESKEDŐK EGYLETÉNEK KÖZLÖNYE.

A „MAGYAR KÖNYVÉSZET” című havi melléklettel.

A «CORVINA» szerkesztőségének szánt kéziratok Wiesner Jakab szerkesztőhöz (Budapest, II., Oszlop-u. 4.) küldendők.

Megjelenik minden hó 10., 20. és 30-án.
Az egylet tagjai ingyen kapják.
Előfizetési ára egész évre 16 korona.

HIRDETÉSEK ÁRA: 3 hasábos nonpareille soronként tagoknak 6 fillér, nemtagoknak 10 fillér.

Hirdetmény.

Az 1907. november 10-én megtartott közgyűlés az évi tagdíjat 22 koronára emelte fel.

Az évi tagdíj két 11 koronás részletben is fizethető. Az első részlet (esetleg az egész évi tagdíj) január hóban fizetendő, a második részlet pedig az évkönyv elküldésekor, mely ezuttal ingyen jár. Felkérjük tehát egyletünk vidéki tagjait, hogy bizományosaikat a

tagsági nyugták beváltására

haladéktalanul szíveskedjenek felhatalmazni; a mennyiben pedig bizományosuk nincsen, az első 11 koronás részletet (vagy az egész évi 22 korona tagdíjat) postautalványon küldjék el az egylet pénztárosához (Bach János, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.).

A segélyegylet javára felajánlott évi járulék 1907. évre eddig be nem fizetett összegét is kérjük az egyleti pénztáros címére beküldeni, illetve ennek beváltására a bizományosokat felhatalmazni.

Budapest, 1907 január hóban.

A Magyar Könyvkereskedők Egylete:

Gabos Soma
főtktár.

Benkő Gyula
elnök.

Ujonnán megjelent könyvek.*)

Athenaeum r.-t. könyvkiadóhivatala Budapesten.

Maurer János. Vezérkönyv az elemi iskolai tornatanításhoz. Tanítójelöltek és elemi iskolai tanítók számára. (8-r. 180 l.) Bpest, 1908. Athenaeum r.-t. 2 k. 60 f.

Bernáth József Budapesten.

Szántó Ferencz. Az élet tövisei. Mirtusz. Két regény. (8-r. 169 l.) Bpest, 1908. Bernáth József 2 k. 50 f. Vásonba kötve 4 k.

Deutsch Zsigmond és társa Budapesten.

Balázs Béla. Halálesztetika. (8-r. 60 l.) Bpest 1908. Deutsch Zsigmond és Társa 1 k.

Eggenberger-féle könyvkereskedés Budapesten.

Czeglédy Tivadar. A hitelszövetkezetekről. (8-r. 29 l. és függelék.) Bpest, 1907. Eggenberger-féle könyvkereskedés 40 f.

Magas-Tátra turista-térképe, A —. 1:50.000. Kiadja a magyar kir. földmívelésügyi miniszter. Bpest, 1908. Eggenberger-féle könyvkereskedés biz. 60 f. Vásonbra vonva 1 k. 30 f.

Manninger Vilmos dr. és Baksay Lajos dr. Onomatologia Medica. Orvosi neveskönyv. (K. 8-r. XXI. 357 l.) Bpest, 1907. Eggenberger-féle könyvkereskedés biz. Vásonba kötve 8 k.

Mattyasovszky Miksa dr. A földjáradék. (8-r. X, 227 l.) Budapest, 1908. Eggenberger-féle könyvkereskedés 5 k.

Molnár István. Rudinai —. A fatenyésztés különös tekintettel a községi faiskolákra és befásításokra. 91 ábrával. Hatodik átnézett és kibővített kiadás. (8-r. 346 l. és függelék.) Bpest, 1908. Eggenberger-féle könyvkereskedés biz. 1 k.

* Könyvészetünk teljessége érdekében fölkeretnek a t. kiadók, hogy kiadványaik egy-egy példányát megjelenés után azonnal címzemre beküldeni szíveskedjenek. A könyveket lajstromozás után sértetlenül visszaküldöm. Rényi Károly Budapest, V., Vigadó-utca 1. (A fővárosi Vigadó épületében.)

Nékám Lajos dr. A magyar bőrgyógyászat emlékeiből. (8-r. 99 l.) Bpest. 1908. Eggenberger-féle könyvkereskedés és 2 k.
Plósz Sándor dr. A perbeli beismerésről. Különlenyomat a Jogtudományi Közlöny 1907. évfolyamából. (8-r. 80 l.) Bpest, 1907. Eggenberger-féle könyvkereskedés 1 k. 60 f.

Hornyánszky Viktor Budapesten.

Bosznia és Hercegovina közigazgatása. A cs. és kir. közös pénzügyminiszterium jelentése. (4-r. 196 l.) Bpest, 1908. Hornyánszky Viktor biz. 5 k.

Hegedüs és Sándor Debreczenben.

Barcsa János dr. A debreczeni kollégium és pártikulái. (N. 8-r. 202 l.) Debreczen, 1905. Hegedüs és Sándor biz. 3 k. 60 f.

Csikó Lajos. Lelkipásztorkodás kapcsolatban a lelkipásztor belmissziói munkakörével. Pályadíjnyertes mű. (8-r. XIV. 233 l.) Debreczen, 1907. Hegedüs és Sándor biz.

— Vasárnapi és ünnepi imádságok. (8-r. VIII. 373 l.) Debreczen, 1907. Hegedüs és Sándor Vásonba kötve 7 k.

Csurka István. Általános földrajz függelékül a mértani földrajz alapfogalmai. A népiskolák V. és VI. osztálya számára. 2 színes térképpel és számos képpel. II. javított kiadás. (K. 8-r. 102 l.) Debreczen, 1908. Hegedüs és Sándor. Kötve 60 f.

— Természettan, a vegytan elemeivel, gyakorlati példákban és magyarázó képekben. Elemi népiskolák V—VI. osztálya számára. (K. 8-r. 79 l.) Debreczen, 1907. Hegedüs és Sándor. Kötve 60 f.

Gulyás István dr. és Mitrovics Gyula dr. Magyar olvasókönyv a középiskolák második osztálya számára. (8-r. VIII. 252 l.) Debreczen, 1907. Hegedüs és Sándor. 3 k. 20 f.

Kiss Lajos. Magyarország történelme. A középiskolák VIII. osztálya számára. (8-r. 297 l.) Debreczen, 1908. Hegedüs és Sándor. 4 k.

Lelkészi tár, Debreczeni —. Szerkeszti S. Szabó József. V. (8-r. VIII. 629 l.) Debreczen, 1907. Telegdi K. Lajos utóda. Vásonba kötve 10 k.

Lévay Imre. Népiskolai magyar nyelvtan. Az elemi népiskolák III., IV. osztálya számára. Negyedik, javított kiadás. (K. 8-r. 122 l.) Debreczen, 1908. Hegedüs és Sándor. Kötve 40 f.

- Mitrovics Gyula.** A mit az élethől és a bibliából tanultam. Egyházi, szertartási és más lelkészi beszédek. Második kötet. (8-r. VI. 261 l.) Debreczen, 1907. Hegedüs és Sándor Vászonkötésben 7 k.
- Tankó Béla.** Egyháztörténeti olvasmányok a középiskolák felső osztályai számára. I. rész. A reformációig. A középiskolák V. osztálya számára. (8-r. 112 l.) Debreczen, 1907. Hegedüs és Sándor 1 k. 80 f.
- U. a. II. rész. A reformációtól kezdve. A középiskolák VI. osztálya számára. (8-r. 130 l.) Debreczen, 1907. U. o. 2 k.
- U. a. III. rész. A magyar reformáció. A középiskolák VIII. osztálya számára. (8-r. 153 l.) Debreczen, 1907. U. o. 2 k. 40 f.
- A főbb vallások története és a keresztyén egyház története a reformációig. A középiskolák V. osztálya számára. (8-r. 92 l.) Debreczen, 1908. U. o. 1 k. 80 f.
- Zih Károly.** Népszerű egészségtan. A köznép és népiskolai növendékek számára. Tizedik kiadás. (K. 8-r. 32 l.) Debreczen, 1908. Hegedüs és Sándor 36 f.
- Természetrájk. Az egy tanítóval bíró népiskola III., IV. és V. osztályai számára. Huszonhatodik kiadás. (K. 8-r. 30 l.) Debreczen, 1907. U. o. 36 f.
- Zsebnaptára,** Vidéki pénzügyi tisztviselők —. Az 1908-ik évre. III. évfolyam. Szerkeszti Czira Endre. (K. 8-r. 208 l. és napló) Debreczen, 1907. Hegedüs és Sándor biz. Vászonba kötve.

Lampel R. r.-t. Budapesten.

- Erdélyi J. Jenő és Karch Kristóf.** A könyvvitel tankönyve Kereskedő-tanonciskolák, női kereskedelmi és továbbképző tanfolyamok részére. (8-r. 176 l.) Budapest, 1908. Lampel R. r.-t. 2 k. 50 f.
- Iparosok olvasótára.** Szerkeszti Mártonfy Márton. XIV. évfolyam 7—10. szám. (8-r.) Bpest, 1908. Lampel Róbert r.-t. Egy-egy szám 60 f.
- 7—8. szám. **Hasznos olvasmányok.** Irták többen. (96 l.)
9. szám. **Tarcai György.** Elbeszélések a czéhek világából. (51 l.)
10. szám. **Klein Jakab.** Az oszlop rendszer és függélyes tagozások. (52 l.)

Lampel Róbert r.-társ. szortimentje Bpsten.

- Hoitsy Pál.** Az égi mozgások elméletének néhány fejezete. (Azon háborgatások számítása, melyeket pályájukban a Mars és Jupiter közötti bolygók szenvednek.) (8-r. 142 l.) Bpest, 1907. Lampel R. r.-t. szortimentje biz. 3 k.

Ifj. Nagel Ottó Budapesten.

- Magyar Ungar Vilmos.** A klasszikus és a reneszánsz építőművészet formái. (K. 8-r. 114 l.) Bpest, 1908. Nagel Ottó Kötve 2 k. 40 f.
- Kozári Gyula.** A leszármazás és a fejlődés elmélete. Különlenyomat a Hittudományi folyóirat 1907. évi folyamából. (8-r. 60 l.) Bpest, 1907. Nagel Ottó biz. 1 k.
- Szabályrendelet** a székesfőváros vizsgáztatásáról. (8-r. 29 l.) Bpest, 1908. Nagel Ottó biz. 52 f.

Rényi Károly Budapesten.

- Pásztor József. Márczius 15.** Alkalmi színjáték egy felvonásban. Második kiadás. (Harmadik ezer.) (K. 8-r. 22 l.) Budapest, 1907. Rényi Károly biz. 80 f.

«Pátria» irod. vállalat és nyomdai r.-t. Budapesten.

- Löherer Andor.** Az amerikai kivándorlás és visszavándorlás. (8-r. 263 l.) Bpest, 1908. Pátria r.-t. 6 k.
- Szabados József.** Gabonakereskedők és termelők kézikönyve. (K. 8-r. 72 l.) Bpest, 1908. Pátria r.-t. 3 k.
- Zsarolyáni Márton Ilka.** A baromfiaknak nevelése és járványos betegségeiknek sikeres gyógyítása. (16-r. 14 l.) Nagykároly, 1907. Pátria r.-t. biz. Bpsten 1 k.

Stokovszky és Mikolász Budapesten (VII., Király-u. 13.)

- Carter, Nick.** —. 11—12. füzet. Amerika legnagyobb detektívje. (K. 4-r.) Bpest, 1908. Stokovszky és Mikolász. Egy-egy füzet 30 f.
11. füzet. Egy veszedelmes paciens. (32 l.)
12. füzet. New-York legveszedelmesebb tolvajbandája. (32 l.)

Szerző saját kiadása.

- Almanach,** Magyar művészeti — és színészeti lexikon. 1908. Szerkeszti Ince Henrik dr. Nyolczadik évfolyam. (16-r. 138, 72 l.) Bpest, 1908. Szerkesztő sajátja. Vászonba kötve 3 k.

Singer és Wolfner Budapest.

- Balzac Honoré.** A házasság élettana. Fordította Wachsmann Jenő. Az eredeti után átdolgozta Benedek Aladár. (8-r. 387 l.) Bpest, 1907. Singer és Wolfner 6 k.
- Berend Miklós dr.** A csecsemőbetegségek orvoslása. (8-r. VIII, 444 l.) Bpest, 1907. Singer és Wolfner 7 k.

Zeidner Henrik Brassóban.

- Erdélyi naptár** az 1908. évre, Új —. Szerkeszti Kupcsayné és Makoldyné. I. évfolyam. (K. 8-r. 214 l.) Brassó, 1908. Zeidner Henrik 50 f.

Toldi Lajos.

Még a «Segédek Egyesületé»-nek idejéből való, egy csekély töredéke fővárosi könyvkereskedőknek, a kiket találóan «öreg»-eknek hínak. Az ifjúkori barátság ápolására ezek az öregek havonként összejöveteleket rendeznek, fölváltva, hol az egyik, hol a másik meghívására. Mostanában Toldi Lajosnak jutott a feladat, melynek ő szokott kedvességével felelt meg. Az utolsó pillanatban azonban ezt rosszul látta miatt egy héttel későbbre halasztotta. És ime az élet komor kaszába kerülhetlenül leterítette. Erejének teljességében, életének delelő pontján. Ma délután elföldeltük őt, kartársainak, barátainak nagy részvétele közt, a mely annak a közszeretettnek bizonyosága, a mely alakját körülövezte.

Iróasztalom mellett a fent említett társaság egy tagja által felvett fényképe lóg. Toldi olyanak látszik rajta, mint a minő az életben volt: fiatal, erős. Az ősz férfikorát alig hogy érintette. Jó kedve, életöröme még sok esztendővel biztatott. Am elveszett oly korán, oly gyorsan hagyott el bennünket, hogy halála valósággal megdöbbsent. E szomorú impresszió hatása alatt nem akarom az elhunytnak életét részletezni, a mi egyébként is hivatottabb toll számára való. Csak pár szóval akarok itt megemlékezni a jó emberről, a kollegáról, mint a milyennek őt ismertük.

Toldi Lajos egy budai hivatalnok-családból származott, a melyet — mint a nagy irodalomtörténészt Toldi Ferenczet — szintén Schedel-nek hívtak. A könyvkereskedést, mint praktikáns, Újvidéken, Herger Ágostnál tanulta ki, a hol apja akkor állásban volt. Vándoréveit Karinthiában, Krajnában töltötte, majd Laibachban Giontini céghez jutott. Ezután visszakerült Magyarországra, Debreczenbe. Itt több évig segéd volt Csáthy Károlynál, hogy azután visszakerüljön szülőhelyére, Budára, a hol Nagel Bernát könyvkereskedésében foglalt állást. Hú együttmunkálkodás hosszú évei után, főnökének elhalálzásával átvette ezt az öreg, konservatív üzletet, a mely a maga nemében a főváros páratlan ily üzlete volt.

Hogy milyen kitartással, áttekintéssel, mily szorgalommal és czéltudatossággal emelte ezt az üzletet a mai magaslatra, ennek mindnyájan tanui vagyunk. Az üzleti sikerhez sorakozott az anyagi siker is. Oly általános volt megbecsülése üzletfelei részéről, mint a milyenek társadalmi téren örvendett. Példás családi élet fűzte feleségéhez és két

leányához, a kik most vigasztalanul siratják. Erősítse őket bánatukban az a drága emlék, a mit a korán elhunyt mint becses örökséget hagyott hátra, s a mit mindannyian megörzünk, a kik őt ismertük, tiszteltük, szerettük. Nyugodjon békével a föld ölében, a mely minden halandó anyja.

Franke Pál.

Adalékok az erdélyi könyvkereskedelem történetéhez.

Irta: *Steinhofner Károly.*

(Vége.)

Mindjárt ezen új korszak kezdetén találkozunk már egy nagyszzebeni könyvárus nevével: Johannes bibliopola, kiről a szebeni adólajstromok és jegyzőkönyvek tesznek említést, részint ama latin, részint Johann «Buchfyrer», vagy «buchfurer» német megnevezéssel, mint nagyszzebeni polgár és háztulajdonos. 1506-ban először és 1524-ben utoljára fordul elő e könyvárus neve a fent jelzett okmányokban. Hasonnevű János könyvárus («Buchfyrer») 1522-ben Segesvárt is lép föl. Azonos-e ez a szebenivel, mint a ki csak megfordulni szokott Segesvárt könyveivel, megállapítani nem lehet.

Azt hisszük téved Teutsch, midőn becses dolgozata*) folyamán ezeket mondja: «Die Wege für die Verkehrsverbindungen mit dem Auslande fanden diese Buchhändler aber wohl schon gegebn vor. Sie waren bereits von den Buchdruckern gebahnt worden, unter denen wir von Anfang an Siebenbürger Sachsen finden, allerdings ausschliesslich in italienischen Druckstätten, in Venedig, Mailand, Mantua, nicht in deutschen. (Andreas de Corona [Kronstadt]) 1476 in Venedig. Thomas septem castrensis 1472 in Mantua, 1481 in Mailand; Martinus Burciensis de Czeidino in Venedig; ebenda Andreas Corvus Burciensis de Corona.) Dort gedruckte Bücher aber kamen, wie oben gezeigt, nicht wenige herein.» Ez éppenséggel nem áll, mert a nevezett erdélyi származású nyomdászok Olaszországban, többnyire nem is önálló nyomdatulajdonosok, mint inkább csak munkások voltak, de ha saját nyomdáikban is állították elő kiadványaikat, tevéleges (activ) kereskedést mégsem űzhettek, áruikkal pedig Erdélybe nem utaztak s így a fejlődő könyvkereskedelem forgalmának sem lehettek úttörői és közvetítői egészen Erdélyig. Másrészt tudjuk azt is, hogy ezen szász eredetű olaszországi nyomdászok közül hazájába aligha visszatért egy is, tehát nem hozhattak magukkal olasz könyveket, de ha haza tért volna is egy-kettő, bizonyára nem egy vagy két, hanem több példányát hozta volna haza olaszországi kiadványainak, melyek aztán bizvást több példányban maradtak volna reánk. Ugyanez állna akkor is, ha erdélyi rokonaikkal vagy tudós férfiakkal állottak volna közvetlen összeköttetésben. Amde maradjunk a dolognak inkább csak azon egyszerű menetelénél, hogy az erdélyi kalmárok Velenczével űzött élénk kereskedésükben természetes közvetítői valának e korban a könyvforgalomnak, s hogy éppen ezeknek egynémelyikéből lett idő folyamán könyv-

árus is, mint a ki egyes megbízásokból és mellesleges kísérletekből meggyőződött a könyvekkel való kereskedésnek jövedelmező, vagy kevesebb kockázattal járó voltáról, kalmárkodását idővel egészen a könyvkereskedésre változtatta. Így történt ez Németországban és máshol is. Koburger Antal nürnbergi könyvárusnak és Rynmann János augsburgi nyomdásznak különben éppen ez időben valának már állandó összeköttetései Erdély- és Magyarországgal, sőt az előbbinek Budán állandó raktára és bizománysai*) is voltak, kik az ország többi részeibe s így Erdélybe is ellátogattak könyves kocsiikkal. Koburger pedig nemcsak saját kiadványaival űzött messze szétágazó kereskedést, hanem mások kiadványaival, különösen olasz és francia szortimenttel is kereskedett: s bizvást feltehető az is, hogy a szászok földjére került nem csekély számú olasz könyv, ha nem is az erdély-velencei közlekedési vonalon, úgy bizonyára Németország közvetítésével Budán át vitetett Erdélybe.

Továbbá Teutsch feltűnőnek tartja, miszerint semmi jelek nem mutatnak a Németalfölddel fönnállott könyvforgalomra, holott szerinte több posztónemű, mint például a melchi, löweni, langverdeni és yperi posztó, mely az erdélyi szászok földjén nagy mennyiségben használtatott, Erdélynek a Németalfölddel való kereskedelmi összeköttetésére ama városokból nyert megnevezések után vallanak. Egyetlenegy könyvet bír a szebeni kápolna könyvtár, melynek táblájára egy oly okmány töredéke van ragasztva, mely a löweni egyetemre vonatkozik; ez a könyv valószínűleg Németországon át került Erdélybe, mivel ezen országnak igen élénk kereskedelmi összeköttetései valának a Németalfölddel.

Köztudomású dolog, hogy a könyvkereskedelem az időt még nem állott azon a fokon, hogy Erdélybe productív tevékenységre indíthatta volna a tudósokat, úgy mint tevő az 1500 után. De igenis némi lendületet mégis nyert, a mennyiben régebbi irodalmi hagyományokat hozott napfényre s tett közé. Miként Feger budai könyvárus**) 1488-ban kinyomatta Turóczy János krónikáját, ugyanazon évben, mikor a brünni kiadás megjelent, miként az esztergomi Constitutio kinyomatott 1484-ben Bécsben s ezen érsekség missaléja 1484-ben és 1490-ben Nürnbergben,***) tehát két kiadásban, éppúgy kiadatott a nyomtatási év és hely megjelölése nélkül — szakértők véleménye szerint a XV. század alkonyán — Mühlbach pusztulásának és a törökök erkölcsi- és szokásainak története, melyet ama szerencsétlen szász-szebeni tanuló jegyzett fel, ki osztozkodott szülővárosának 1438-ban megesett ezen szerencsétlen sorsában s a ki a török fogságból csak 20 évi rabzolgóság után menekülhetett meg. Ezen történet egyszersmind első zsengéje a könyvnyomtatásnak, mely hírt adott a német nemzetnek távoli törzsiük, erdélyrészi testvéreikről — a törökvilág siralmas állapotának gyászos képe gyanánt. De még e század vége előtt lép föl egy erdélyi születésű Hatzius Márton (Transilvanus) Pomponius Mélének egy

*) Hase: Die Koburger, Buchhändler-Familie zu Nürnberg. Leipzig, 1869. 59. l.

**) Kemény: Történelmi és irodalmi kalászatok. Pest, 1861. 25. l.)

***) Denis: Wiens Buchdruckergeschichte. Wien, 1782. XVII. 7., 21. lap.

*) Zur Geschichte des Deutschen Buchhandels in Siebenbürgen. (Archiv für Geschichte des Deutschen Buchhandels. IV. kötet. 22. lap.)

velencei 1494-iki kiadásával a humanisták sorában, kik folyékony versekben beszélnek az olvasóhoz, megnyitván ezzel sorozatát az erdélyi szász humanistáknak.*)

Ez időtől fogva nem szenved többé hiányt kisebb nagyobb gyűjteményekben majdnem egyetlen szász város sem. Segesvárt a dominikánusok már régen alapították meg zárdakönyvtárakat; Kolozsvárt külön könyvtár-épületet emeltek, mely azonban csak később telt meg könyvekkel; Beszterczen is állott fönn könyvtár, melyben a vaskos kötetek a középkor szokása szerint lánczra voltak kötve az állványhoz.

VEGYES.

Komárommege könyvtára. E napokban jelent meg *Komárom vármegye monografiája*, mint a *Magyarország vármegyéi és városai* legújabb kötete. Kivesszük a kötetből azokat az adatokat, melyek Komárom és Komárom vármegye könyvtárára vonatkoznak. Első sorban említjük meg Komárom vármegye könyvtárát, mely ez idő szerint mintegy 12,000 kötetből és három gyűjteményből áll. *Kultsár* István, az első magyar ujságíró vetette meg az alapját ennek a könyvtárnak 1827-ben, mikor 4000 kötetnyi gyűjteményét nagylelkűen felajánlotta a vármegyének, melyet Kultsár halála után özvegye, Perger Anna is gyarapított. A harminczas évek elején a vármegyei karok és rendek gyűjtést rendeztek a könyvtár érdekében, de ez nem vezetett a kívánt eredményre. A szabadságharc után siralmasra vált a gyűjtemény sorsa, mely ide-oda vándorolt hajléktalanul, többnyire ládába csomagolva. Végre az alkotmányos korszak felvirradván, a könyvtárra is jobb idők köszöntöttek be. A hetvenes évek elejétől állandó őrizet alatt áll. 1885-ben pedig állandó helyre, a vármegye levéltárába került és azóta ott kezeli a vármegye levéltárosa. Nincs a méltó helyén a könyvtár itt sem. — 1889. évben *Ghyczy* Kálmán, volt pénzügyminiszter 2000 kötetből álló könyvtára került a vármegye tulajdonába a megboldogult politikus végrendeleti intézkedése következtében, melyben becses és ritka művek is akadnak. A szorosán vett *vármegyei könyvtár* 1876 óta keletkezett, ez időtől kezdve gyűjti a vármegye hatósága könyvtárában a könyveket, melyet 1905 óta rendezve, a modern követelményeknek megfelelően kezeltek. E gyűjtemény újabban rohamosan gyarapodik. Az 1905. év óta állami felügyelet alatt áll és rendszeres államsegélyt élvez. Nagylelkű adományokkal gazdagodik (egyik jótévedője id. *Szinnyei* József kir. tanácsos, a Magyar Nemzeti Múzeum hírlapkönyvtárának igazgatója); 5000 kötetre tehető a 30 év óta gyűjtött könyvek száma. A könyvtárt 1906-ban közel 500 olvasó látogatja állandóan, kik mintegy 6000 kötet munkát vettek kölcsön a könyvtárból, mely hetenként két napon díjmentesen rendelkezésére áll az olvasóközönségnek. A könyvtár ez idő szerinti öre *Alapi* Gyula vármegyei levéltáros. Az 1907. év folyamán a könyvtár új otthonba költözik: 25000 korona állami segéllyel külön könyvtárai helyiséget emel a vármegye közönsége.

A *Szent Benedekrend* komáromi székházának könyvtára 1649 óta áll fenn. Jelenleg 11,500 kötetet számlál. Öre *Vidóczy* Asztrik tanár, ki a gazdag gyűjtemény végleges rendezésével foglalkozik.

A komáromi *népkönyvtár* 1870-ben létesült a tanítók buzgalmból és 1886 óta van nyitva a közönség számára. Állománya 2600 kötet.

*) Teutsch már idézett dolgozata 24. lap.

Megemlítendő könyvtárak még Komáromban: a gimnázium ifjúsági könyvtára (1300 kötet), a kaszinó könyvtára (700 kötet), a Múzeum-Egyesület könyvtára (1000 kötet), a református egyház könyvtára 3000 kötet és az iskolák könyvtárai.

A vármegyében Tatán a *kegyes tanítórend* házi könyvtára 1770 óta áll fenn. A becses és gazdag gyűjtemény öre *Pintér* Elek, állománya 8000 kötet.

Nevezetesebb könyvtárak még Tatán: a kegyesrendi kisgimnázium könyvtára (1865-ben keletkezett, jelenleg 3500 kötet), a Polgári Olvasókör könyvtára (1000 kötet), *Eszterházy* Ferencz gróf könyvtára.

A magánkönyvtárak sorából kiemelkedik *Vásárhelyi* Imre dr. földbirtokosnak gyönyörű gyűjteménye, mely szomori kastélyában van elhelyezve.

Figyelemre méltó könyvtár a bábolnai méneshirtok könyvtára.

Népkönyvtár 42 működik a vármegye területén, melyek közül 36 *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszternek köszöni létét, hat népkönyvtárt pedig a Közművelődési Egyesület alkotott.

A «Csak Szorosan» bálja. A könyv- és zeneműkereskedelmi alkalmazottak országos egyesülete Budapesten, 1908. évi február hó 15-én, saját dísztermében (IV. ker., Semmelweis-utca 17.) táncestélyt rendez. Belépti díj: személyenként 2 kor., családjegy 5 korona. Kezdeté kilencz óraker. A *Csak Szorosan* az estély tiszta jövedelmét az egyesület segélyalapja javára fódítja, miért is felülfizetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtázza. Felülfizetések kéretnek Kántor Ferencz címére, IV., Kecskeméti-utca 2. (Szent István-Társulat) küldetni. Jegyek kaphatók: a Grill-féle udvari könyvkereskedésben, Ifj. Nagel Ottó czégnél és a Szent István-Társulatnál. Rendező-bizottság: Tiszteletbeli elnökök: Benkő Gyula, Gárdos Alfréd, Remetei Kövály János, Löwenstein Arnold, Ranschburg Viktor, Révai Ödön. Rendező bizottság: Schäffer János elnök, Benedek Rezső titkár, Kántor Ferencz pénztárnok, Köves Dezső ellenőr.

Állami elemi iskolák népeisége. A kir. tanfelügyelők minden iskolai év megnyitával összegyűjtik a felügyeletük alatt álló állami népiskolák mindennapi és ismétlő-tanulóiról a hiteles adatokat és azokat egybeállítva, felterjesztik a közoktatásügyi miniszteriumhoz. Ez adatok szerint az 1907/8. iskolai évben az országban levő állami elemi népiskolákban beiratkozott: 211.750 fiú, 203.086 leány, összesen: 414.836, vagyis az előző évi népeiséggel szemben 36.741-gyel több. Anyanyelvi megoszlás szerint beiratkozott: 229.190 magyar (+ 25.339), 63.754 német (+ 3.707), 39.198 oláh (+ 2.681), 53.439 tót (+ 3.887 szerb (- 337), 5.567 horvát (- 14), 16.996 ruthén. (+ 1.187), 3.105 egyéb anyanyelvű (+ 375). Vallási megoszlás szerint beiratkozott: 216.924 római kath. (+ 22.120), 42.048 görög kath. (+ 2.948), 24.635 gör. kel. (+ 1.353), 25.446 ág. ev. (+ 3.148), 69.421 református (+ 5.495), 5.454 unitárius (- 106), 30.665 izr. (+ 1.744), 243 baptista és egyéb vallású (+ 39). A mindennapi elemi iskolába beiratkozott osztályonként: I. 97.153 (+ 10.306), II. 76.306 (+ 7.294), III. 65.877 (+ 4.262), IV. 52.954 (+ 5.045), V. 29.596 (+ 2.972), VI. 13.002 (+ 1.421). A mindennapi iskolások száma összesen: 344.888 (+ 31.300). Az ismétlő-iskolába beiratkozottak közül az általános ismétlő-iskolába jár: 26.864 (+ 5.395), a gazdasági ismétlő-iskolába: 53.084 (+ 46), vagyis összesen: 79.948 (+ 5.441).

A könyvek szépsége czímen *Czakó* Elemér dr. tartott előadást az elmúlt szombaton az iparművészeti múzeum nagytermében, díszes hallgató közönség előtt. Az előadó szerint a könyv esztétikáját a könyvelőállitás megváltozott eszközeire és céljaira való tekintetből újra meg kell fogalmazni s a mai művészietlen

gyártást nem lehet csupán középkori receptekkel meggyógyítani. Számolni kell azzal is, hogy az olvasás milyen idegörlő munka lett. Nem betűnkint olvassuk a szavakat, hanem szavankint a sorokat. Az olvasó titokzatos lendülettel rohan át az oldalakon. A betűnek tehát világos, tiszta és kemény vonalúnak kell lennie, mely elrendezkedésében mint hasáb igazodjék a téglalap-idomú papir mezejéhez s azonkívül minden egyes oldal a szemközti oldallal is harmónikus életet éljen, — jó házastársaknak megfelelőleg. MárVörösmarty tervezett új magyar ábécéjét a harminczas években, a melyben különösen a kettős mássalhangzóknak adott egyszerűbb alakot. S itt is, mint mindenütt, a legnagyobb egyszerűség a legnagyobb elegancia. A diszek értelmi jelentősége az, hogy fölhívja a szöveg fontosabb részeire az olvasó figyelmét, esztétikai pedig, hogy pihentetője legyen a szemnek a katonás fegyelmezetszerű sorokkal szemben. Az illusztrációnak is megvannak a maga korlátai tartalmi s formai tekintetben. Érdekes példát nyújt erre Zichy, a ki maga írta le öreges betűivel Arany balladáit, mert könnyed járásu ecsetjéhez nem illett a nyomtatott betű. Az 1874-iki képes Petőfi-kiadás simul legjobban a költő szelleméhez, olyan Sári nénit, Magyar nemest, Pató Pált stb. egy modern grafikus sem tud már csinálni, mint Jankóék. Ma a képek pedig óriási fontossága van a könyvben, már csaknem elég csupán képet nézni, hogy mindenről értesüljünk. Annak dekoratív törvényeiről számos képpel fűszerezett magyarázatot adott Czakó. Előadását, melyet a közönség tetszéssel fogadott, jövő szombaton folytatni fogja.

Száz esztendő kiadócégy. Most száz esztendeje, hogy az első zenedarab, mely «véste Giovanni Ricordi» fölírását

viselt, megjelent s megnyitotta a cég azóta 112.000-re szaporodott zenei kiadványainak sorozatát. A cég megalapítója, Giovanni, a milánói Teatro Gerolamo bábszínház karmestere volt s hogy jövedelmét szaporítsa, üres óráiban kottákat másolt. Később arra a gondolatra jött, hogy Lipcsébe megy a kottavésés művészetét megtanulni. Hazájába visszatérve, 1807-ben Felice Festával együtt, zeneműkiadó üzletet nyitott, mely első esztendőben ugyan csak 100—100 lírát jövedelmezett mind-egyik társnak, de a vállalat később annyira kezdett virágozni, hogy 1813-ban már 800 zenedarabot adott ki. Az első jelentékeny opera, melyet Giovanni megszerzett, Bellini «Normá»-ja volt, melyért 800 lírát fizetett s ez operával megalapította a Ricordi-ház gazdagságát, melyből Felice Festa már rég kivált. 1815-ben Donizetti is belekerült a Ricordi-ház szerzői közé, kikhez később Verdi is csatlakozott. A ház jelenlegi feje, Giulio Ricordi, ki Burgmeier álnév alatt jeles darabokat is ír, a Francesco Lucca versenycéget a magáéval egyesítette s kiadta Wagner Richard műveit, kinek népszerűsítése érdekében Olaszországban sokat tett. A mostani olasz szerzők közül a cég Puccininak és Franchettinek műveit adja ki.

Üzleteladás. Alexander Vilmos könyv- és papirkereskedését, könyvnyomdáját Sátoraljauhelyben eladta ifj. Deutsch Mórnak, a ki saját neve alatt fogja az üzletet tovább vezetni.

Lapunk szerkesztősége, illetve a Magyar Könyvkereskedők Egyletének ügyésze révén olvasóinknak perenkívüli ügyekben jogi felvilágosítással szolgálunk.

Azonnali, esetleg márczius 1. belépésre keresek egy önálló munkához szokott könyv- és papirszakmába teljesen jártas r. kath. urat, ki már mint első segéd huzamosabb ideig működött a könyvkereskedés terén. Csakis oly urak ajánlatát kérem közvetlen fényképpel, fizetési igény megjelölésével. Kezdők ne pályázzanak. 2—1.

Krécsi A. Nándor könyvkereskedése
68 Szabadka.

Körlevél helyett!

Ván szerencsém az igen tisztelt Kartárs urak b. tudomására hozni, hogy Sátoraljauhelyen a 19 év óta fennálló, jó hírnevű

ALEXANDER VILMOS-féle

könyv- és papirkereskedést

mai napon átvettem és azt saját bejegyzett cégem alatt folytatni fogom.

Bizományaim kezelését Budapesten Schenk Ferencz úr volt szíves elvállalni, ki mindig kellő fedezettel lesz el látva készpénz rendeléseim beváltására. Egyelőre — további intézkedésig — bizományi küldeményeket nem kérek. Szíves pártfogásukat kérve, vagyok Sátoraljauhely, 1908 január hó.

69 Teljes tisztelettel

Ifj. Deutsch Mór.

Esetleg azonnali belépésre keresek egy komoly, ügyes és szorgalmas könyv- és papirkereskedő-segédet. Ajánlatokat igények megjelölésével és lehetőleg fénykép melléklettel kérek. 70

Weiss Bernát Gyulafehérvár.

Bizalmi állást

nyerhet egy intelligens, munkaképes, jó gyakorlattal bíró komoly, papirkereskedő-segéd, a ki nyomdai ügyekben is jártas. Csakis komoly, állandó állásra reflektáló, szakmában föltétlen képzettségű, lehetőleg nőtlen urak kéretnek ajánlataikat beküldeni Engel Lajoshoz, Szeged. 71

Ambiciózus fiatal könyvkereskedőknek, kik önállósítani akarják magukat, ritka alkalom nyílik egy igazán jó üzlet átvételére. Az üzlet 1860 óta áll fenn, könyv- és papirkereskedés, könyvnyomda, könyvkötészet, továbbá nagy nyomtatványraktárral. Járási székhely, 46 község, 21 körjegyzőség, polgári fiúiskola, 2 hat osztályú elemi iskola, egyéb iskolák, 3 nagy gyár és több nagyobb iparvállalat tartozik az üzlet vevőköréhez. Jelenlegi tulajdonosa, ki vagyont szerzett benne, visszavonul. Kimutatható évi forgalom 38 ezer korona. Csak komoly vevők forduljanak e lap kiadóhivatalához. 72 3—1

Disponendát

az idei «H. V.» alkalmával nem engedélyezek. Visszküldeményeket csakis április hó 15-ig fogadok el.

Eperjes, 1908 január. 54 2—2
73 Révai Samu, (Sziklai Henrik).

Segédet keresek, ki a könyv- és papirkereskedésben ugy szintén könyvnyomdai munkák felvételében jártas. Ajánlatot bizonyítvány másolatokkal, a fizetési gény megjelölésével és fényképpel kérek.

(Engel Lajos utóda) Blancz József
2—2 74 Pécsétt.

Fiatal, ügyes, kiszolgáló keresztény könyv- és papirkereskedő-segéd, ki a könyvkereskedést valamint a papirszakmát, nyomtatványkezelést és nyomdai munkák felvételét teljesen érti és jó állást keres, küldje be ajánlatát

Füssy József
könyvkereskedő céghez
Torda.

Tevan Adolf könyvkereskedése
Békéscsabán keres:

1 Platen: Die neue Heilmethode 3 Bde (m. Suppl.) lehet kissé használt pld. is; csakis nagyon olcsó ajánlatra reflektálok. 76

Egy fiatal könyvkereskedő-segéd, ki a colportage üzletet tényleg jó eredménnyel képes üzni, azonnal felvétetik G Fekete Mihály könyvkereskedésében Kecskeméten. 77 3—2

Egy fiatal

könyvkereskedő-segéd, a ki községi nyomtatványok kezeléséhez ért és a magyar levelezésben némi jártassággal bír, egy nagyobb vidéki nyomdában azonnal felvétetik. Ajánlatokat «P» jelige alatt e lap kiadóhivatalába kérünk. 78

A t. kiadó urak figyelmébe!

Bizományaink kezelését f. hótól kezdve M. K. K. B. U Rényi Károly úrra bízunk. Kérjük ezentúl mindennemű küldeményeinket oda továbbítani.

Ez alkalommal köszönetünket fejezzük ki a Grill-féle könyvkiadóvállalat tulajdonosainak bizományaink eddigi kezeléseért.

Selmeczabánya, 1908. február hó.
79 Joerges A. özv. és fia.

T. Kartárs úr!

Van szerencsém értesíteni, hogy közbejött technikai akadályok miatt az

1907. évi Törvények

8° és 16°-rét teljes évfolyama füzve és kötve február hó 14-én fognak megjelenni, miért is kérem szükségletét postafordultával megrendelni, hogy azokat a megjelenés napján Önnek pontosan megküldhessem.

Azon Kartárs Uraknak, kikkel nyílt számlaviszonyban állok, a Törvényeknek 1 füzött példányát készséggel bizományba is szállítom. Szállítási feltételek: Késspénz 40% és 11/10 péld. vegyesen is; kötésből 25%.

Ezen évfolyam igen sok fontos törvénycikket tartalmaz és ennek folytán bizonyára nagy kelendőségnek fog örvendeni, miért bátor vagyok azt különös figyelmébe ajánlani.

Budapest, 1908 február 10.

Kartársi üdvözlettel

Ráth Mór.

80

T. Kartárs úr!

Az idei H. V. leszámolás alkalmával Diszponendát nem engedhetek

Pásztor, Eladósodott Budapest Lengyel, Esperanto nyelvtan kiadványokból.

Budapest, H. V.

81 Teljes tisztelettel

Schenk Ferencz könyvkereskedése.

Keresek azonnali belépésre egy fiatal könyv- és papirkereskedő-segédet. Csak olyan urak ajánlkozzanak, kik a szakmájukban teljesen otthon vannak és önállóan tudnak dolgozni.

Mérei Ignác könyv- és papirkeresk. 82 Keszthelyen.

Keresek azonnali belépésre ügyes, szakképzett, fiatal könyv- és papirkereskedő-segédet. Ki a nyomtatványkezeléshez ért, előnybe részesítem. Kezdőfizetés havi 100 korona fix.

Ifj. Árvai Sándor könyv- és papirkeresk. 83 Szegeden.

Az Eggenberger-féle könyvkereskedés Budapesten keres és ajánlatokat közvetlen kér:

- 1 Breit, Magyarország 1848/49. szabadságharc története I/III.
- 1 Halmágyi, Igazságügyünk. 84
- 1 Kautz, Az ujkori állam.
- 1 Mihók, Magyar Compass 1873.
- 1 Vallás- és közokt. miniszt. orsz. tanulm. és vallás alap 9 bizottság.

Steiner Zsigmond könyvkereskedése Pozsonyban keres:

- 1 Löw T., A m. büntetőtörvény teljes anyaggyűjteménye. 85

Weiss Bernát könyvkeresk. Gyulafehérvárt keres:

- 1 Häuschmann S., Moderne Zeichenschule. Antiquaricze. 86 2-1

Róth Jenő Kőszegen keres:

- 1 Athenaeum kézikönyv. 87

Ügyes, szerény, fiatal, kereszténykönyvkereskedő-segéd, ki a könyvvezetéshez is ért, állandó alkalmazást nyerhet. Ajánlatok fényképpel Corvina könyvkereskedés Békéscsaba küldendők. 88 2-1

Hadkötelezettségének eleget tett papirkereskedő, ki a könyvkereskedés szakmájában és nyomdai munkák felvételében teljesen jártas, — jó detailista — első segédi, avagy vezetői állást keres. Csakis állandó konditóra reflektál. Szíves megkereséseket kér Szégál Samu Szeged (Endrényi Imre czég). 89

Szíves tudomásul!

Megjelent:

A vasutas szövetség évkönyve 1908.

Ára kötve 4 korona.

Késspénzért 25% kal szállítja.

GRILL KÁROLY könyvkiadóhivatala 90 Budapesten.

Völgyi József Ungvárt keres:

Gyarmathy Zsigáné, Kalotaszeghy Albumot több példányban. 91

Radies Sándor Kolozsvárott keres:

- 1 Magyar remekírók 55. kötet kötészín megjelölésével.
- 1 Pallas lexikon XVII—XVIII. kötet.

Ajánlok:

- 4 Jókai 100 kötetes új tokban.
- 6 Jogi lexikon I—VI. új.
- 2 Corpus Juris 1000—1906-ig 92

Ranschburg Gusztáv Budapesten keres:

- 1 Némethy H., Közig. elvi jelentőségű határozatainak gyűjteménye.
- 1 Boncza, Közig. elvi jelentőségű határozatainak gyűjteménye.
- 1 Régi pénzügyi közig. bíróság elvi jelentőségű határozatainak gyűjteménye.
- 1 Friedjung, Harcz a német hegemoniáért. 8 köt. Csak kötve.
- 1 Huszadik század I. évfolyam teljes, esetleg egyes számok. 93

Bizományosság változtatása

esetére van szerencsém bizományi üzletemet a vidéki t. Kartárs urak szíves figyelmébe ajánlani. Egyúttal ajánlom nagy raktáramat német folyóiratok és fizetes munkák beszerzésére igen előnyös netto áraim mellett.

Kiváló tisztelettel 94

SCHENK FERENC

bizományi üzlete és colportage nagykereskedése
BUDAPEST, IV., Ujvilág-u. 17.

(Körlevél helyett.)

Megjelent!

Dante: A pokol.

Fordította, életrajz és magyarázatokkal ellátta: *Zigány Árpád.*

Bolti ára 4 kor. Velin papíron 6 kor. Netto 3 korona, illetve 450 korona. 11/10 példány 28 korona, illetve 40 kor. 55/50 példány 120 kor., illetve 180 kor. 110 100 példány 200 kor., illetve 300 kor.

Utólagos hozataloknál, (de csak 11/10 példánként), 3 hónapon belül a magasabb % erejéig példányokkal bonifikálok.

Tekintettel a nagyszámú előjegyzésre, bizományba nem adhatok.

T. Kartárs úr szíves támogatását kéri:

Schimkó Gyula

95 VI., Teréz-körút 46.

Tisztelt Kartárs úr!

Van szerencsém értesíteni, hogy a már csak csekély készlet miatt

Tábori K. és Székely V.

Bűnös Budapest ord. K 1.—

és

Nyomorultak — Gazemberek ord. K 1.—

ujdonságokból további példányokat bizományba már nem szállíthatok.

A míg a készlet tart, példányokat csakis késspénzért 30%-kal és 12 péld. után 1 ingyen példányt szállítok.

Kartársi üdvözlettel

Schenk Ferencz

96 könyvkereskedése Budapest.

Szelinski György Wien, I., Tuchlauben 21. közvetlen értesítést kér újonnan megjelenő címűtákról. 2-1

Vadász M. Miskolczon keres:

- 1 Wanderley, Épületszerkesztések könyve, 3 rész; esetleg az első részt külön. 98

Fiatallapú papirkereskedő segéd felvétetik. Részletes ajánlatok fizetési igény megjelölésével Iritzer Zsigmondhoz Nyitran nyújtandók be. 99 3-1